

Työeläkelaitoksille

TYÖELÄKELAKIEN SOVELTAMINEN PERHEHOITAJIIN

Perhehoito Perhehoidolla tarkoitetaan sosiaalihuoltolain mukaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen hoidon järjestämistä hänen oman kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa. Perhehoidossa voivat olla mm. lastensuojelutoimenpiteiden kohteena olevat lapset ja nuoret, kehitysvammaiset henkilöt, päihde- ja vammaishuollon tai vanhustenhuollon asiakkaat.

Kuntaan tai kuntainliittoon sopimussuhteessa olevat

Perhehoitajaan, joka on tehnyt kunnan tai kuntainliiton kanssa perhehoidosta **toimeksiantosopimuksen**, sovelletaan perhehoitajalakia (312/92).

Perhehoitajalain piiriin kuuluvalla hoitajalla on oikeus KVTEL:n mukaiseen eläketurvaan, vaikka toimeksiantosopimus ei lain mukaan perustakaan työsuhdetta kunnan ja hoitajan välille.

Perhehoitajalaki tuli voimaan 1.7.1992 eikä se koske voimaantuloa edeltänyttä aikaa.

Jos perhehoitajalaissa tarkoitettu perhehoitaja on tehnyt hoitotyötä samoin ehdoin ennen 1.7.1992 ja YEL:n soveltamisen ehdot muutoin täyttyvät, hän voi halutessaan ottaa YEL-vakuutuksen tälle aikaisemmalle ajalle. Vakuutus voidaan kuitenkin tehdä takautuvasti vain kuluvalle ja viidelle edeltävälle kalenterivuodelle.

Perhehoitoa voi antaa myös kuntaan tai kuntainliittoon **työ- tai virkasuhteessa** oleva henkilö. Tällainen henkilö kuuluu KVTEL:n piiriin kuten muutkin kunnallisessa palvelussuhteessa olevat. Perhehoitajalaki ei häntä koske.

On myös mahdollista, että hoitajan kanssa ei tehdä perhehoitajalaissa tarkoitettua toimeksiantosopimusta, vaan hän toimii **itsenäisenä yrittäjänä**, jolta kunta ostaa hoitopalveluja. Tällöin hoitajaan sovelletaan YEL:a.

Yksityiseen laitokseen sopimussuhteessa olevat

Myös yksityinen laitos voi sijoittaa hoidokkejaan perhehoitoon.

Jolleivät laitos ja hoitaja ole tehneet hoitotyöstä nimenomaista työsopimusta, katsotaan perhehoitaja itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ja siten YEL:n piiriin kuuluvaksi.

Jos kuitenkin hoidettava, esimerkiksi perheeseen sijoitettu kehitysvammainen lapsi, on haluttu ottaa perheeseen perheenjäsenen asemaan, ei hänen hoitamistaan pidetä ansiotyönä eikä YEL-vakuutuksen ottamiseen velvoiteta. Keskeistä on hoitajan oma käsitys asiasta. Ansiotyöolettama väistyy kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että hoidettavat ovat alaikäisiä eikä heitä ole kovin monta.

Pakolliseen vakuuttamiseen ajalta ennen 1.7.1992 ryhdytään vain poikkeuksellisesti

Perhehoitajien eläkeoikeudellinen asema oli pitkään epäselvä. Ennen perhehoitajalain säätämistä YEL:n katsottiin voivan tulla sovellettavaksi vain, jos toiminta oli tavallista laajempaa ja vaati erityisiä järjestelyjä, kuten ulkopuolista hoitohenkilökuntaa. Tällöin oli yleensä kyse psykiatristen potilaiden tai aikuisten kehitysvammaisten hoidosta.

Perhehoitajalain voimaantuloa (1.7.1992) edeltäneeltä ajalta ryhdytään pakkovakuuttamiseen vain, jos kysymyksessä on ollut aikaisemman soveltamiskäytännön mukaan selvästi ansiotyönä pidettävä toiminta. Tämä koskee sekä niitä hoitajia, joilla on toimeksiantosopimus kunnan kanssa että yksityisen laitoksen kanssa hoitosopimuksen tehneitä.

Kotihoidontuki

Hoitotyötä, johon suoritetaan kotihoidon tukea, koskevat lakiosaston tiedotteet 5/91 ja 4/92. Tällainen hoitotyö tehdään hoidettavan luona toisin kuin perhehoitotyö, joka tapahtuu perhehoitajan omassa kodissa.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen (174/92) omaishoidon tukea koskeviksi säännöksiksi. Omaishoidon tuella tarkoitetaan nykyistä vammaisen, vanhukseen ja pitkäaikaissairaahan kotihoidon tukea. Hoitajien eläketurva järjestettäisiin yhtenevästi perhehoitajien eläketurvan kanssa. Muutokset tulisivat esityksen mukaan voimaan 1.7.1993.

Tulkintaryhmän kannanotto.